

**STRATEŠKI PLAN MINISTARSTVA ZA DEMOGRAFIJU, OBITELJ, MLADE I
SOCIJALNU POLITIKU 2020. - 2022.**

VIZIJA

Zajamčen minimalan socijalni standard kroz pravedan i učinkovit socijalni sustav. Razvijena institucionalna podrška obitelji, mladima i djeci, ostvaren demografski rast i razvoj Hrvatske.

MISIJA

Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku kreira i provodi nacionalnu populacijsku, obiteljsku i socijalnu politiku u svrhu stvaranja povoljnog društvenog okruženja i poboljšanja položaja socijalno osjetljivih skupina, osnaživanja obitelji, mladih i djece, i demografskog razvoja.

CILJEVI

Opći cilj 1. Osiguranje minimalnog životnog standarda najugroženijeg dijela stanovništva, te primjerno zadovoljavanje potreba socijalno osjetljivih skupina

Posebni cilj 1.1. Poboljšanje učinkovitosti sustava socijalne skrbi, smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti

Posebni cilj 1.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete socijalnih usluga uz regionalnu ravnomjernost

Opći cilj 2. Socijalno osnaživanje i zaštita obitelji, djece i mladih

Posebni cilj 2.1. Zaštita, poštivanje i promicanje prava djece

Posebni cilj 2.2. Unapređenje obiteljsko-pravne zaštite i podrška obitelji u riziku kao prevencija institucionalizacije

Posebni cilj 2.3. Unapređenje zaštite žrtava nasilja u obitelji i žrtava drugih oblika nasilja

Posebni cilj 2.4. Poboljšanje uvjeta za podizanje kvalitete života mladih kroz njihovo aktivno uključivanje u društvo

Opći cilj 3. Stvaranje održivih uvjeta za demografsku revitalizaciju Hrvatske

Posebni cilj 3.1. Povećanje djelotvornosti i dostupnosti usluga i naknada namijenjenih obitelji te jačanje institucionalne potpore i podrške pri usklađivanju obiteljskog i poslovnog života roditelja djece

Posebni cilj 3.2. Smanjivanje negativnog migracijskog salda

Posebni cilj 3.3. Stvaranje održivih uvjeta za demografski razvoj manje razvijenih područja

1. Osiguranje minimalnog životnog standarda najugroženijeg dijela stanovništva, te primjereno zadovoljavanje potreba socijalno osjetljivih skupina

Aktivnosti u sustavu socijalne skrbi podrazumijevaju zadovoljavanje sve složenijih i brojnijih potreba korisnika, uvažavajući pritom specifičnosti područja, kao i potrebu smanjivanja regionalnih razlika u dostupnosti uslugama. U sustavu socijalne skrbi evidentne su dvije kategorije korisnika. Prvi su oni koji se smatraju siromašnima zbog toga što nemaju vlastitih prihoda ili su ti prihodi nedostatni za podmirenje osnovnih životnih potreba. Druga su kategorija osobe koje socijalnu skrb ostvaruju u svrhu zadovoljavanja specifičnih potreba, nastalih uglavnom zbog invalidnosti, starosti, ovisnosti, neodgovarajuće roditeljske skrbi, problema u ponašanju, obiteljskog nasilja, trgovanja ljudima, beskućništva, traženja azila i dr.

Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku (u dalnjem tekstu: Ministarstvo) u provedbi svojih aktivnosti naglasak stavlja na: osnaživanje informatičkog i upravljačkog sustava socijalne skrbi; uspostavljanje ravnomernije mreže usluga; nastavak provedbe deinstitucionalizacije i transformacije pružatelja usluga; unaprjeđenje udomiteljske skrbi; poticanje djelovanja organizacija civilnog društva; osiguranje kontinuiranog stručnog usavršavanja zaposlenih u sustavu socijalne skrbi; osnaživanje uloge lokalne zajednice u procesima planiranja usluga na lokalnoj razini; uspostavu jedinstvenog pristupa financiranju socijalnih usluga u mreži; bolju informiranost potencijalnih korisnika o mogućnostima korištenja sredstava iz fondova i programa EU.

Ovaj opći cilj proizlazi iz dokumenta Europa 2020. – europska strategija za pametan, održiv i uključiv rast iz 2010. godine, Strategije borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti Republike Hrvatske (2014. - 2020.), Nove strategije i akcijskog plana Vijeća Europe za socijalnu koheziju iz 2010. godine, Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima djeteta, Nacionalne strategije za prava djece u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2014. do 2020. godine, Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom, Strategije socijalne skrbi za starije osobe u Republici Hrvatskoj od 2017. – 2020. godine, Nacionalne strategije za uključivanje Roma, za razdoblje od 2013. do 2020. godine, Standardnih minimalnih pravila Ujedinjenih naroda za alternativne kaznene mjere (Toksička pravila iz 1990. godine) i drugih strateških dokumenata, te obveza preuzetih Europskom socijalnom poveljom. U sklopu predsjedanja Republike Hrvatske Odborom ministara Vijeća Europe u drugoj polovici 2018. godine, te Vijećem Europske unije u prvoj polovici 2020. godine Ministarstvo zastupa interes RH u području socijalne politike, socijalnog uključivanja te demografske politike i mladih.

1.1. Poboljšanje učinkovitosti sustava socijalne skrbi, smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti

Podaci o pokazateljima siromaštva i socijalne isključenosti, dobiveni iz podataka prikupljenih Anketom o dohotku stanovništva iz 2018. godine (ADS 2018), ukazuju kako je stopa rizika od siromaštva u 2018. godini iznosila 19,3%, a prag rizika od siromaštva za jednočlano kućanstvo je iznosio 29.820,00 kn na godinu, odnosno 62.622,00 kn na godinu za kućanstvo s dvije odrasle osobe i dvoje djece. Pokazatelj osobe u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti iznosio je 24,8%, dok je pokazatelj osobe u teškoj materijalnoj deprivaciji iznosio 8,6%. Pokazatelj osobe koje žive u kućanstvima s vrlo niskim intenzitetom rada je iznosio 11,2%.

Radi jednostavnijeg pristupa korisnika pravima i omogućavanja ostvarivanja pomoći za osiguranje minimalnog životnog standarda najugroženijeg dijela stanovništva, odnosno zadovoljavanje specifičnih potreba socijalno osjetljivih skupina građana Ministarstvo poduzima aktivnosti s ciljem objedinjavanja i poboljšanja djelotvornosti sustava novčanih naknada. S tim u vezi provest će se reformska mjera koja obuhvaća integraciju upravljanja socijalnim naknadama, povezivanjem i praćenjem podataka i naknada. Time će se osigurati jednostavniji postupak provjere i razmjene podataka s tijelima na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini te će omogućiti bolje ciljanje socijalnih naknada te provođenje odgovorne i pravedne socijalne politike.

Također će se inicirati aktivnosti za izradu propisa na temelju kojeg bi osobe s invaliditetom ostvarivale novčanu naknadu čija je svrha izjednačavanje mogućnosti za njihovo uključivanje u svakodnevni život.

Budući je siromaštvo povezano sa određenim demografskim i socijalnim obilježjima, poput dobi i ekonomske aktivnosti, Ministarstvo će poduzeti aktivnosti radi poboljšanja financijskog položaja starijeg stanovništva koji prema svojim prihodima pripadaju najsirošnjoj dobroj skupini te su najviše izloženi opasnosti od socijalne isključenosti.

Ministarstvo sudjeluje u aktivnostima vezanim uz predsjedanje Republike Hrvatske Vijećem Europske unije u prvoj polovici 2020. godine te će predsjedati Vijećem za zapošljavanje, socijalnu politiku, zdravstvo i pitanja potrošača (EPSCO) i Vijećem za obrazovanje, mlade, kulturu i sport (EYCS); Radnom skupinom za socijalna pitanja i Radnom skupinom za mlade te će supredsjedati Odborom za socijalnu zaštitu Europske komisije (SPC) ispunjavajući preuzete obveze u svrhu zastupanja nacionalnih interesa i unapređujući odnose na EU razini.

STRATEŠKI PLAN MINISTARSTVA ZA DEMOGRAFIJU, OBITELJ, MLADE I SOCIJALNU POLITIKU
2020.-2022.

Opci cilj	Osiguranje minimalnog životnog standarda najugroženijeg dijela stanovništva, te primjerenog zadovoljavanje potreba socijalno osjetljivih skupina					
Posebni cilj	Poboljšanje učinkovitosti sustava socijalne skrbi, smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti					
Program u državnom proračunu	4003 PODIZANJE KVALITETE I DOSTUPNOSTI SOCIJALNE SKRBI 4006 SOCIJALNO OSNAZIVANJE OSOBA S INVALIDITETOM					
POSTOJEĆI NAČINI OSTVARENJA						
Način ostvarenja	Aktivnost/projekt u državnom proračunu	Pokazatelj rezultata	Jedinica	Polazna vrijednost	Cijelana vrijednost 2020.	Cijelana vrijednost 2021.
Daljnji razvoj informatizacije sustava kao osnove za evidenciju svih naknada sa socijalnom komponentom (uključujući i naknade koje dodjeljuje lokalna samouprava)	A522019 KOORDINACIJA, PRAĆENJE I VREDNOVANJE NACIONALNE STRATEGIJE ZA OSOBE S INVALIDITETOM	Povezivanje podataka i objedinjavanje administriranja naknada	broj	2	4	0 0
Koordinacija i praćenje provedbe mjera Strategije borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti Republike Hrvatske (2014. - 2020.)	A792007 ADMINISTRACIJA I UPRAVLJANJE	Izrada godišnjeg izvješća o provedbi mjera	broj	1	1	1 1
Unapredjenje kvalitete stručnog rada u ustavovama socijalne skrbi i drugih pružatelja usluga	A792006 PROVEDBA NACIONALNIH STRATEGIJA TE UNAPREĐENJE STRUČNOG RADA U SUSTAVU SOCIJALNE SKRBI	Izrada programa stručnog usavršavanja	broj	1	1	1 1
Unapredjenje normativnog i strateškog okvira usmjerenog osobama s invaliditetom izdrom Nacrta prijedloga Zakona o inkluzivnom dodatku	A792007 ADMINISTRACIJA I UPRAVLJANJE	Izrađen nacrt prijedloga propisa	broj	0	1	0 0
Sudjelovanje u aktivnostima međunarodne i regionalne suradnje i koordinacije poslova EU	A788007 MEĐUNARODNA SURADNJA I POSLOVI EU	Ostvarena bilateralna i multilateralna suradnja	broj sastanaka	10	10	10 10
Izrada mreže potrebnog broja i vrste socijalnih usluga te izrada mreže pružatelja usluga	A788007 MEĐUNARODNA SURADNJA I POSLOVI EU	Izrađena izvješća o provedbi nacionalnih strateških dokumenata koji priznaju iz članstva u Evropskoj uniji te stručne podloge za nacionalna stajališta	broj izvješća i stajališta	10	10	10 10
Izrada Programa provedbe Strategije borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti u Republici Hrvatskoj (2014.-2020.), za radoobje od 2018. do 2020.	A792007 ADMINISTRACIJA I UPRAVLJANJE	Organizirani međunarodni skupovi i konferencije	broj	4	4	4 4
Izrada mreže potrebnog broja i vrste socijalnih usluga te izrada mreže pružatelja usluga	A792007 ADMINISTRACIJA I UPRAVLJANJE	Izrađena mreža potrebnog broja i vrste socijalnih usluga	broj	1	0	1 0
Izrada mreže pružatelja usluga	A792007 ADMINISTRACIJA I UPRAVLJANJE	Izrađena mreža pružatelja usluga	broj	1	0	1 0
Izrada programa	A792007 ADMINISTRACIJA I UPRAVLJANJE	Izrada programa	broj	1	0	1 0

STRATEŠKI PLAN MINISTARSTVA ZA DEMOGRAFIJU, OBITELJ, MLADE I SOCIJALNU POLITIKU
2020.-2022.

Opći cilj	Osiguranje minimalnog životnog standarda najugroženijeg dijela stanovništva, te primjerno zadovoljavanje potreba socijalno osjetljivih skupina			
Posebni cilj	Poboljšanje učinkovitosti sustava socijalne skrbi, smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti			
Program u državnom proračunu	4003 PODIZANJE KVALITETE I DOSTUPNOSTI SOCIJALNE SKRBI			
REFORMSKA MJERA				
Reformská mjera (novi način ostvarenja)	Cilj mjere	Pravni/upravni instrumenti provedbe mjere	Aktivnosti za provedbu mjere	
Integracija socijalnih naknada	1) Osigurati transparentan sustav socijalnih naknada s dostupnim podacima o vrsti i iznosu naknada za svakog korisnika. 2) Osigurati tehničke preduvjete za izvještavanje o socijalnim naknadama isplaćenih od strane JLP(R)S-a. 3) Omogućiti građanima jednostavan pristup uslugama iz područja socijalne zaštite unaprijeđenjem eusluga. 4) Unaprijediti zakonodavni okvir za područje socijalne skrbi u cilju boljeg obuhvata, adekvatnosti i korištenja prava radi smanjenja rizika od siromaštva i socijalne isključenosti	1), 2) i 3) Akcijski plan unaprjeđenja sustava socijalnih naknada 2018. – 2020. 4) Zakon o socijalnoj skrbi	1) Usklađivanje socijalnih naknada jedinica lokalne samouprave s ESSPROS metodologijom (II. faza) 2) Uspostava tehničkih preduvjeta za izvještavanje o socijalnim naknadama 3) Uspostava novih usluga u sustavu e-Građani 4) Donošenje novoga Zakona o socijalnoj skrbi	
Fiskalne posljedice za državni proračun	Aktivnost/projekt u državnom proračunu	Pokazatelj rezultata	Jedinica	
1) Nema utjecaja: 350.000 eur (SRSP) 2) Rashodi: 1,2 mil. kn (DP) 3) Rashodi: 200.000 kn (DP) 4) Rashodi: Početak primjene ovist će o fiskalnim mogućnostima	2) i 3) Aktivnost – K 788006 „Informatizacija i održavanje sustava socijalne skrbi“ 4)	1) Broj JLP(R)S-a koji su unijeli podatke o socijalnim naknadama u informacijski sustav 2) Broj sporazuma o razmjeni podataka sklopljenih s nadležnim tijelima radi razmjene podataka o korisnicima 3) Broj e-usluga iz sustava socijalne zaštite dostupan građanima 4) Novi Zakon o socijalnoj skrbi	1), 2) i 3) broj 4) propis	
Polazna vrijednost	Ciljana vrijednost 2019.	Ciljana vrijednost 2020.	Ciljana vrijednost 2021.	Ciljana vrijednost 2022.
1) Broj korisnika trenutno povezanih na sustav praćenja socijalnih naknada iz nadležnosti JLP(R)S-a je 419 2) 0 3) 1 4) 1	1) 576 2) 3 (HZZO, HZMO i HZZ) 3) e-Građani: podnošenje zahtjeva za priznavanje prava na roditelje i roditeljske naknade, doplatak za djecu, osobnu invalidinu i doplatak za pomoć i njegu 4) Zakon je stupio na snagu	1) 576 2) 3 (HZZO, HZMO i HZZ) 3) e-Građani: podnošenje zahtjeva za priznavanje prava na roditelje i roditeljske naknade, doplatak za djecu, osobnu invalidinu i doplatak za pomoć i njegu 4) Zakon je stupio na snagu	1)0 2)0 3)0 4)0	1)0 2)0 3)0 4)0

STRATEŠKI PLAN MINISTARSTVA ZA DEMOGRAFIJU, OBITELJU, MLADE I SOCIJALNU POLITIKU
2020.-2022.

NOVI NAČINI OSTVARENJA						
Način ostvarenja	Kratak opis	Aktivnost/projekt u državnom proračunu	Pokazatelji rezultata	Jedinica	Polazna vrijednost 2020.	Ciljana vrijednost 2021.
Opći cilj	Osiguranje minimalnog životnog standarda najugroženijeg dijela stanovništva, te primjerno zadovoljavanje potreba socijalno osjetljivih skupina		Sklopljeni sporazumi s nadležnim tijelima radi razmjene podataka o korisnicima	Broj	0	0
Posebni cilj	Poboljšanje učinkovitosti sustava socijalne skrbi, smanjenje siromaštva i socijalne isklučenosti	K 788006 „Informatizacija i odžavanje sustava socijalne skrbi“			2	0
Program u državnom proračunu	4003 PODIZANJE KVALITETE I DOSTUPNOSTI SOCIJALNE SKRBI					

1.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete socijalnih usluga uz regionalnu ravnomjernost

Sustav socijalne skrbi usmjeren je na suzbijanje socijalne isključenosti te uspostavu kvalitetnijeg pružanja socijalnih usluga u instituciji i izvan institucije svim socijalno osjetljivim skupinama (djeca bez roditeljske skrbi, djeca s teškoćama u razvoju, djeca s problemima u ponašanju, osobe s invaliditetom, starije osobe, osobe s problemima ovisnosti, osobe pod međunarodnom zaštitom, žrtve trgovanja ljudima, žrtve obiteljskog nasilja, beskućnici). Osim usluge smještaja koji se može smatrati tradicionalnim oblikom skrbi, posljednjih godina različiti oblici skrbii izvaninstitucijskog karaktera dobivaju sve značajniju ulogu.

Za različite korisničke skupine postoje i različiti pružatelji usluga, koji se s obzirom na svoj formalno pravni status, mogu podijeliti na ustanove socijalne skrbi (centri za socijalnu skrb, domovi socijalne skrbi, centri za pružanje usluga u zajednici, centri za pomoći u kući), druge pravne osobe (prvenstveno udruge i vjerske zajednice), fizičke osobe koje samostalno obavljaju profesionalnu djelatnost (pretežito u obiteljskom domu), te udomiteljske obitelji.

Usprkos tome, postoji regionalna neravnomjernost, odnosno kapaciteti pojedinih pružatelja usluga ne zadovoljavaju sveukupne potrebe. Naime, dok je na nekim područjima ponuda veća od potražnje, u isto vrijeme na nekima gotovo da i nema razvijenih usluga.

Radi otklanjanja i smanjenja regionalne nejednakosti u pružanju socijalnih usluga, zadovoljavanja potreba socijalno osjetljivih skupina i podržavanja života u zajednici, te prevencije socijalne isključenosti pojedinaca, Ministarstvo će inicirati provedbu aktivnosti kojima bi se obuhvatilo planiranje potrebnih socijalnih usluga i prioriteta na lokalnoj razini. Prvenstveno je potrebno izraditi jedinstvenu metodologiju za pripremu, provedbu i analitičko praćenje dinamike razvoja svih socijalnih usluga na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. U procesu planiranja ključna je kvalitetna koordinacija i usklađivanje procesa na nacionalnoj i regionalnoj (županijskoj) razini, te koordinacija i usklađivanje procesa razvoja mreže usluga svih pružatelja usluga. Na lokalnoj razini trebala bi se izraditi procjena potreba korisnika socijalne skrbi, te omogućiti pružanje specifičnih usluga koje odražavaju potrebe baš te lokalne zajednice. Lokalno socijalno planiranje uključuje suradnju lokalne samouprave sa centrima za socijalnu skrb.

U tom procesu pored ustanova socijalne skrbi značajnu ulogu imaju organizacije civilnog društva, kao značajni partneri u pružanju inovativnih i alternativnih usluga u zajednici, jer mobiliziraju dodatne ljudske i finansijske resurse s posebnim naglaskom na potencijal koji predstavlja volonterski rad i društveno poduzetništvo.

Redefinirat će se način ugovaranja i financiranja socijalnih usluga jer ne osigurava racionalnost i efikasnost poslovanja državnih i decentraliziranih ustanova socijalne skrbi.

Novim načinom ugovaranja socijalnih usluga omogućit će se jedinstveni pristup mreži novim pružateljima usluga, standardizacija procesa i kvalitete usluga, jednakost i transparentnost u financiranju usluga i olakšano praćenje troškova poslovanja.

STRATEŠKI PLAN MINISTARSTVA ZA DEMOGRAFIJU, OBITELJ, MLADE I SOCIJALNU POLITIKU
2020.-2022.

POSTOJEĆI NAČINI OSTVARENJA						
Način ostvarenja	Aktivnost/projekt u državnom proračunu	Pokazatelji rezultata	Jedinica	Polazna vrijednost	Ciljana vrijednost 2020.	Ciljana vrijednost 2021.
Pracanje dostupnosti socijalnih usluga narijenjenih socijalno osjetljivim skupinama po županijama	A792007 ADMINISTRACIJA I UPRAVLJANJE A788015 OP "Učinkoviti ljudski potencijali 2014 - 2020" - Prioritet 2 i 5 A734189 UDRUGE U SOCIJALNOJ SKRBI A558049 PROVEDBA MJERA OBITELJSKE I POPULACIJSKE POLITIKE I A558053 POTPORA ZA PROGRAME USMIERITE NA DJECE I MLADIME, A558047 POLITIKA ZA MLADE A782019 ODRŽAVANJE FINANCIJALNE POTPORE ZA PROGRAME I PROJEKTE USMIJERENE DJECI STE SKOCAMA I ODRASLIM OSOBAMA A792009 PREVENCIJA NASILJA NAD I MEĐU DJEĆOM I MLADIM A	Uspostavljen sustav kontinuiranog prikupljanja podataka o svim pružateljima usluga, vrstama usluga po županijama	broj	1	0	0
Objava javnih poziva za dodjelu finansijskih potpora programima i projektima pružatelja socijalnih usluga radi osiguranja regionalne pokrivenosti u pružanju usluga te razvoja inovativnih i alternativnih usluga u zajednici	Dodijeljene potpore	broj	1027	1227	1227	1227
Objava javnih poziva za dodjelu ocjene o usklađenosti sa standardima za pružanje socijalnih usluga	A734191 SKRB ZA DJECU, MLADEŽ I ODRASLE OSOBE - DRUGI OSNIVAČI	Objavljeni javni pozivi	broj	1	0	0
Nastavak procesa transformacije i deinstlucionizacije	A732007 ADMINISTRACIJA I UPRAVLJANJE	Izrađen Operativni plan deinstlucionizacije i transformacije domova socijalne skrbi i drugih pravnih osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi u RH 2018.-2020.	broj	1	0	0
Intenziviranje provedbe upravnih nadzora nad radom centara za socijalnu skrb i inspekcijskih nadzora nad pružateljima socijalnih usluga	A724192 SKRB ZA DJECU BEZ ODGOVARAJUĆE RODITELJSKE SKRBI A734190 SKRB ZA DJECU I MLADEŽ S POREMEĆAJIMA UPONASĀŠANJU A734194 SKRB O OSOBAMA S TJELESNIM INTELJEKT. OSUJETLJINIM OŠTEĆENJIMA A734193 SKRB O OSOBAMA S MENTALNIM OŠTEĆENJEM	transformirani domovi za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi i domovi za djecu i mlade s problemima u ponašanju	broj	0	1	0
		transformirani domovi za djecu s teškoćama u razvoju i odrasle osobe s invaliditetom	broj	2	16	16
		Provedeni upravni nadzori	broj	30	38	38
		Provedeni inspekcijski nadzor	broj	200	220	220

STRATEŠKI PLAN MINISTARSTVA ZA DEMOGRAFIJU, OBITELJ, MLADE I SOCIJALNU POLITIKU
2020.-2022.

Opći cilj	Osiguranje minimalnog životnog standarda najugroženijeg dijela stanovništva, te primjereni zadovoljavanje potreba socijalno osjetljivih skupina
Posebni cilj	Povećanje dostupnosti i kvalitete socijalnih usluga uz regionalnu ravnomjernost
Program u državnom proračunu	4003 PODIZANJE KVALITETE I DOSTUPNOSTI SOCIJALNE SKRBI

REFORMSKA MJERA

Reformska mjera (novi način ostvarenja)	Cilj mjere	Pravni/upravni instrumenti provedbe mjere	Aktivnosti za provedbu mjere
Unaprjeđenje socijalnih usluga	<p>1) Omogućiti jednak pristup u financiranju prema svim pružateljima usluga, a krajnjim korisnicima jednaku dostupnost u primanju socijalnih usluga kod pružatelja usluga koji se financiraju iz državnog proračuna.</p> <p>2) Provesti istraživanje o formalnim i neformalnim oblicima dugotrajne skrbi za starije osobe koja će poslužiti kao podloga za uvođenje novih usluga starijim osobama radi unaprjeđenja skrbi za starije osobe i osiguravanje prava starijim osobama na skrb u vlastitom domu, u skladu s njihovim potrebama</p>	Zakon o socijalnoj skrbi	<p>1) Razvoj metodologije za izračun cijena socijalnih usluga</p> <p>2) Istraživanje o formalnim i neformalnim oblicima dugotrajne skrbi za starije osobe</p>

Fiskalne posljedice za državni proračun	Aktivnost/projekt u državnom proračunu	Pokazatelj rezultata	Jedinica
1) Nema utjecaja: 300.000 EUR (SRSP) 2) Nema utjecaja: 220.000 EUR (SRSP)	A792007 i sredstva SRSP	<p>1) Izrađena jedinstvena metodologija u izračunu cijena socijalnih usluga</p> <p>2) Provedeno istraživanje o formalnim i neformalnim oblicima skrbi za starije osobe u RH i analiza na temelju istraživanja o potrebama i mogućnostima osiguravanja prava na njegovatelja za starije osobe</p>	

Polazna vrijednost	Ciljana vrijednost 2019.	Ciljana vrijednost 2020.	Ciljana vrijednost 2021.	Ciljana vrijednost 2022.
1) i 2) 0	1) 0 2) Provedeno istraživanje i analiza	1) 0 2) Provedeno istraživanje i analiza	1) Izrađena metodologija	0

STRATEŠKI PLAN MINISTARSTVA ZA DEMOGRAFIJU, OBITELJ, MLADE I SOCIJALNU POLITIKU
2020.-2022.

Opći cilj	Osiguranje minimalnog životnog standarda najugroženijeg dijela stanovništva, te primjereno zadovoljavanje potreba socijalno osjetljivih skupina				
Posebni cilj	Povećanje dostupnosti i kvalitete socijalnih usluga uz regionalnu ravnomjernost				
Program u državnom proračunu	4003 PODIZANJE KVALITETE I DOSTUPNOSTI SOCIJALNE SKRBI				
NOVI NAČINI OSTVARENJA					
Način ostvarenja	Kratak opis	Aktivnost/projekt u državnom proračunu	Pokazatelji rezultata	Jedinica	Cijena vrijednost 2020.
Provedba projekta "Poboljšanje pružanja socijalnih usluga" u svrhu izrade metodologije za procjenu potreba za pružanje socijalnih usluga	U sklopu projekta će se razviti metodologija za procjenu potreba za sve socijane usluge propisane Zakonom o socijalnoj skribi što će omogućiti razvoj socijalnih usluga u skladu s potrebama određenog područja i dugoročno poboljšati dostupnost socijalnih usluga.	A792007 i sredstva SRSP	izradena metodologija za procjenu potreba broj	0	0
				1	0

TABLICA POKAZATELJA UČINKA

TABLICA POKAZATELJA UČINKA						
1. Osiguranje minimalnog životnog standarda najugroženijeg dijela stanovništva, te primjereno zadovoljavanje potreba socijalno osjetljivih skupina						
Opći cilj	Posebni cilj	Pokazatelj učinka	Jedinica	Polazna vrijednost 2020.	Ciljana vrijednost 2021.	Ciljana vrijednost 2022.
	Poboljšanje učinkovitosti sustava socijalne skrbi, smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti	Smanjena stopa rizika od siromaštva u odnosu na prethodno razdoblje	postotak	19,7	19,3	19,3
	Povećanje dostupnosti i kvalitete socijalnih usluga uz regionalnu ravnomjernost	Povećanje broja pružatelja socijalnih usluga	broj	944	1073	1073

2. Socijalno osnaživanje i zaštita obitelji, djece i mladih

Ustavom Republike Hrvatske posebna se pažnja poklanja zaštiti ljudskih prava, suzbijanju diskriminacije i sprječavanju zlostavljanja. Odredbe Ustava Republike Hrvatske i domaćeg zakonodavstva propisuju zabranu bilo kakvog oblika nasilja i uvažavaju odredbe međunarodnih ugovora, deklaracija, preporuka i konvencija.

Međunarodni ugovori o zaštiti ljudskih prava obvezuju države potpisnice na uvođenje nediskriminirajućeg zakonodavstva i osiguravanje jednakih prava za žene i muškarce, jer pravo na jednakost predstavlja ljudsko pravo i osnovu socijalne pravde. Stoga je obveza svake države potpisnice ženama i muškarcima osigurati život bez diskriminacije.

Polazeći od činjenice da je pravo na život u zajednici jedno od temeljnih ljudskih prava koje se odnosi na sve ljude, bez obzira na životne okolnosti, Ministarstvo poduzima mјere u cilju jačanja pravnih, institucionalnih, organizacijskih i kadrovskeh uvjeta za zaštitu prava djece, jačanja roditeljskih kompetencija i smanjenja rizika, stvaranje uvjeta za život djeteta u vlastitoj obitelji i razvoj punih potencijala.

Ministarstvo je središnje tijelo za postupanje po konvencijama i uredbama u području zaštite djece te postupanje u prekograničnim postupcima naplate uzdržavanja, povratka nezakonito odvedene, zadržane djece, ostvarivanja susreta i druženja te postupaka međudržavnog posvojenja kao i unapređenjem uvjeta za postupanje nadležnog tijela u svezi s prekograničnim postupcima ostvarivanja prava na obiteljska davanja te davanja za majčinstvo i očinstvo.

2.1. Zaštita, poštivanje i promicanje prava djece

Posvećenost zaštiti i promicanju prava djece u Republici Hrvatskoj određena je Ustavom Republike Hrvatske te statusom Republike Hrvatske kao stranke Konvencije o pravima djeteta. Ratificiranjem Konvencije Republika Hrvatska se obvezala usklađivati nacionalno zakonodavstvo i praksu sukladno odredbama međunarodnih ugovora, smjernica i deklaracija u području prava djeteta.

Ministarstvo je nadležno za koordinaciju i praćenje provedbe međunarodnih ugovora usmjerenih zaštiti, poštivanju i promicanju prava djece, kao i Nacionalne strategije za prava djece u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2014. do 2020. godine, koje provodi u skladu s prioritetima Ujedinjenih Naroda, Europske unije i Vijeća Europe.

Kroz obavljanje poslova međuresorne te horizontalne i vertikalne koordinacije provedbe Nacionalne strategije za prava djece u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2014. do 2020. godine, povećat će se broj provedenih mjer na nacionalnoj i lokalnoj razini, a istovremeno predlagat će se daljnje mjerne usmjerene zaštiti i promicanju prava djece za naredno razdoblje. Posebna pozornost posvetit će se osiguravanju usluga prilagođenih djeci i pravima djece u ranjivim situacijama, smanjivanju svih oblika nasilja među djecom te osiguravanju aktivne dječje participacije.

U cilju senzibiliziranja javnosti o pravima djece na nacionalnoj razini organizirat će se i provoditi aktivnosti kojima će se obilježavati značajni međunarodni i nacionalni datumi vezani uz promicanje zaštite djece i ljudskih prava. Nastaviti će se provedba natječaja za dodjelu Nagrade za promicanje prava djeteta, sukladno Zakonu o Nagradi za promicanje prava djeteta. Također, poduzimat će se dodatne aktivnosti usmjerene ka kvalitetnijoj i potpunijoj informiranosti šire javnosti, stručnjaka, ustanova i organizacija civilnog društva o pravima djece, kao i samoj djeci.

STRATEŠKI PLAN MINISTARSTVA ZA DEMOGRAFIJU, OBITELJ, MLADE I SOCIJALNU POLITIKU
2020.-2022.

Opći cilj	Socijalno osnaživanje i zaštita obitelji, djece i mladih				
Posebni cilj	Zaštita, poštivanje i promicanje prava djece				
Program u državnom proračunu	4005 SOCIJALNO OSNAŽIVANJE OBITELJI, MLADIH I DJECE				
POSTOJEĆI NAČINI OSTVARENJA					
Način ostvarenja	Aktivnost/projekt u državnom proračunu	Pokazatelj rezultata	Jedinica	Polazna vrijednost	Cijelana vrijednost
Pranje provedbe nacionalnih i međunarodnih dokumenta usmjerenih zaštiti, poštivanju i promicanju prava djece	A653006 Afirmacija prava i zaštita djece	Izrađeno godišnje izvješće	broj	1	1
Senzibilizacija javnosti o pravima djece	A653006 Afirmacija prava i zaštita djece	Broj promidžbenih aktivnosti	broj	2	2

2.2. Unapređenje obiteljsko-pravne zaštite i podrška obitelji u riziku kao prevencija institucionalizacije

Sukladno Konvenciji o pravima djeteta, pravo je djeteta na odrastanje u obiteljskom okruženju, odnosno pravo je djeteta da živi u obitelji. Poticanje obiteljskog smještaja umjesto institucionalnog u skladu je i s preporukama Vijeća Europe, Odbora za prava djeteta Ujedinjenih naroda i drugih međunarodnih organizacija.

Ministarstvo prati provedbu propisa iz područja zaštite prava djece i poduzima odgovarajuće mjere u cilju jačanja pravnih, institucionalnih, organizacijskih i kadrovskih uvjeta za zaštitu prava djece, jačanja roditeljskih kompetencija i smanjenja rizika, stvaranje uvjeta za život djeteta u vlastitoj obitelji i razvoj punih potencijala.

Propisi iz područja obiteljskog zakonodavstva uređuju obiteljsko-pravnu zaštitu djece u materijalnom i procesnom dijelu, uvažavajući standarde najbolje prakse u ovom području, usklađene s Ustavom i međunarodnim ugovorima, kao i pravnom stečevinom Europske unije.

U cilju zaštite djece u postupcima s prekograničnim elementom ovo Ministarstvo postupa u pojedinačnim predmetima u svojstvu Središnjeg tijela Republike Hrvatske za veći broj konvencija i uredbi u području zaštite djece.

Ministarstvo je izradilo normativni okvir koji uređuje postupanje državnih tijela i njihovih ovlasti povodom zahtjeva upućenih na temelju Konvencije o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece (Hag, 1980.).

Nužno je osigurati kontinuiranu i ciljanu edukaciju stručnih radnika centara za socijalnu skrb za provođenje postupaka i procjenu kod određivanja i predlaganja mjera obiteljsko pravne zaštite djece, uvesti licenciranje voditelja mjera stručne pomoći i podrške roditeljima i omogućiti da mjeru intenzivne stručne pomoći i nadzora provode transformirane ustanove socijalne skrbi. Potrebno je definirati načela provođenja mjera obiteljsko-pravne zaštite, metode stručnog rada, izvješćivanje o provedbi te evaluaciju ishoda i uspješnosti mjera, kao i definiranje ključnih preventivnih mjera izdvajanja djeteta iz primarne obitelji.

Budući da je odredbama Konvencije o pravima djeteta zajamčeno pravo djeteta na odrastanje u obiteljskom okruženju, smještaj djeteta u ustanove socijalne skrbi treba biti iznimka i koristiti se samo u situacijama kada je to neophodno, a sve se više usmjeravati na obiteljske oblike skrbi i razvoj usluga za obitelji u riziku u zajednici.

U cilju prevencije institucionalizacije djece i mladih Ministarstvo će poticati i unapređivati ravnomjeran regionalni razvoj udomiteljstva radi osiguravanja odrastanja djece u obiteljskom okruženju, a što bliže sredini iz koje dijete potječe.

Ministarstvo je izradilo novi normativni okvir koji omogućava profesionalizaciju udomiteljstva i razvoj specijaliziranog udomiteljstva, čime se stvaraju preduvjeti za unaprjeđenje kvalitete usluga za korisnike.

STRATEŠKI PLAN MINISTARSTVA ZA DEMOGRAFIJU, OBITELJU, MLADE I SOCIJALNU POLITIKU
2020.-2022.

Opći cilj	Socijalno osnaživanje i zaštita obitelji, djece i mlađih				
Posebni cilj	Unapređenje obiteljsko-pravne zaštite i podrška obitelji u riziku kao prevencija institucionalizacije				
Program u državnom proračunu	4002 SKRB ZA SOCIJALNO OSJETLJIVE SKUPINE 4003 PODIZANJE KVALITETE I DOSTUPNOSTI SOCIJALNE SKRB				
POSTOJEĆI NAČINI OSTVARENJA					
Način ostvarenja	Aktivnost/projekt u državnom proračunu	Pokazatelj rezultata	Jedinica	Ciljana vrijednost 2020.	Ciljana vrijednost 2021.
Jačanje kapaciteta stručnjaka i definiranje standarda za učinkovitu provedbu mjera obiteljsko pravne zaštite zaštitite djece	A734:161 CENTRI ZA SOCIJALNU SKRB	Održane edukacije	Broj	5	5
Unapređenje suradnje u području međunarodne zaštite djece	A792007 ADMINISTRACIJA I UPRAVLJANJE	Broj postupanja po pojedinačnim zahtjevima	Broj	2500	3500
Standardiziranje programa edukacije stručnih radnika sustava socijalne skrb u području udomiteljstva i programa edukacije i podrške udomiteljima te izrade instrumenata za procjenu udomiteljskih obitelji	A792007 ADMINISTRACIJA I UPRAVLJANJE	Izrađen program edukacije i podrške udomiteljima	Broj	9	15

2.3. Unapređenje zaštite žrtava nasilja u obitelji i žrtava drugih oblika nasilja

Ministarstvo poduzima aktivnosti na unapređenju sustava prevencije i zaštite od svih oblika nasilja, osiguranja većeg broj skloništa za žene i djecu žrtve obiteljskog nasilja te im osigurava odgovarajuću pravnu i financijsku pomoć, ali i potiče jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave na osiguravanje financijske potpore za rad skloništima za žrtve obiteljskog nasilja.

Borba protiv nasilja u obitelji i drugih oblika nasilja predstavlja dugoročan proces koji zahtijeva međusobnu suradnju svih nadležnih tijela te sustavnu i kontinuiranu provedbu. Ministarstvo će aktivno sudjelovati u radu Nacionalnog tima za prevenciju i suzbijanje nasilja u obitelji i nasilja nad ženama, koji čine predstavnici nadležnih ministarstava.

U 2019. godini donesen je novi Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji čime će se pridonijeti učinkovitosti sustava zaštite od nasilja u obitelji te unaprjeđenju, koordinaciji rada i integriranom pristupu tijela zaduženih za postupanje u slučajevima nasilja u obitelji. Protokolom će se ojačati daljnje provođenje mjera nacionalnih dokumenata i strategija; te će se dodatno utjecati i na razvoj svijesti javnosti o neprihvatljivosti ovakvih oblika ponašanja.

Opći cilj	Socijalno osnaživanje i zaštita obitelji, djece i mladih					
Posebni cilj	Unapređenje zaštite žrtava nasilja u obitelji i žrtava drugih oblika nasilja					
Program u državnom proračunu	4003 PODIZANJE KVALITETE I DOSTUPNOSTI SOCIJALNE SKRBI 4005 SOCIJALNO OSNAŽIVANJE OBITELJI, MLADIH I DJECE					
POSTOJEĆI NAČINI OSTVARENJA						
Način ostvarenja	Aktivnost/projekt u državnom proračunu	Pokazatelj rezultata	Jedinicna vrijednost	Polazna vrijednost 2020.	Ciljana vrijednost 2021.	Ciljana vrijednost 2022.
Unapređenje normativnog okvira usmjerenog zaštiti od nasilja u obitelji i drugih oblika nasilja	A792007 ADMINISTRACIJA I UPRAVLJANJE	Izrađena nacionalna strategija	broj	1	0	0
Jačanje svijesti i senzibilizacija javnosti	A653029 UNAPREĐENJE ZAŠTITE ŽRTAVA NASILJA U OBITELJI	Ažuriran i tiskan adresar	broj	1	1	1
Osnajivanje međuresorne suradnje	A792007 ADMINISTRACIJA I UPRAVLJANJE	Održani sastanci Nacionalnog tima	broj	2	2	2

STRATEŠKI PLAN MINISTARSTVA ZA DEMOGRAFIJU, OBITELJ, MLADE I SOCIJALNU POLITIKU
2020.-2022.

Opći cilj	Socijalno osnaživanje i zaštita obitelji, djece i mlađih					
Posebni cilj	Unapređenje zaštite žrtava nasilja u obitelji i žrtava drugih oblika nasilja					
Program u državnom proračunu	4003 PODIZANJE KVALITETE I DOSTUPNOSTI SOCIJALNE SKRBI 4005 SOCIJALNO OSNAŽIVANJE OBITELJI, MLADIH I DJECE					
NOVI NAČINI OSTVARENJA						
Način ostvarenja	Kratak opis	Aktivnosti/projekt u državnom proračunu	Pokazatelj rezultata	Jedinica	Polazna vrijednost	Ciljana vrijednost
Obilježavanje znakačnih dana borbe protiv nasilja u obitelji	Obilježavanje Nacionalnog i Međunarodnog dana borbe protiv nasilja u obitelji	A653029	Obilježen Nacionalni dan borbe protiv nasilja u obitelji 22. rujna i obilježen Međunarodni dan borbe protiv nasilja u obitelji 25. studenoga	2	2	2
Projekt Zaustavimo nasilje nad ženama i nasilje u obitelji – Za nasilje nema opravdanja -	Provedba Konvencije Vijeća Europe o sporevanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (tzv. Istanbulска konvencija) podizanjem javne svijesti u borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji; jačanjem kapaciteta stručnjaka i unaprijeđenje međuresone suradnje; osiguravanjem usluge besplatne 24-satne telefonske linije kao dio sustava prevcicije od nasilja i zaštite žrtava	A788015 OP "Učinkoviti ljudski potencijali 2014-2020" - Prioritet 2 i 5	Provjeta Projekta i vidljivi rezultati Projekta	1	0	1

2.4. Poboljšanje uvjeta za podizanje kvalitete života mladih kroz njihovo aktivno uključivanje u društvo

Dosadašnja istraživanja u svijetu i u Hrvatskoj pokazuju kako je prelazak mladih u tzv. svijet odraslih sve složeniji i dugotrajniji. Institucionalno obrazovanje traje sve dulje, suvremene tehnološke promjene traže sve kvalificiraniju i fleksibilniju radnu snagu, a gospodarska kretanja ciklički uzrokuju porast nezaposlenosti koja najviše pogađa mlade. Naznačeni procesi rezultiraju i usporenim ulaskom u tzv. svijet rada, odnosno sporijim socioekonomskim osamostaljivanjem, što mlade prisilno zadržava u ovisnom položaju.

Potencijali mladih kao najvitalnijeg, najfleksibilnijeg i potencijalno najinovativnijeg i najkreativnijeg segmenta suvremenog društva ostaju nedovoljno iskorišteni. Stoga je mladima potrebno osigurati produktivan rad i integraciju u društvo. Osnaživanjem udruga mladih i za mlade Ministarstvo potiče razvoj neformalnog obrazovanja kojim se utječe na povećanu zapošljivost mladih. Organizacije mladih i za mlade, ali i drugi dionici potiču se da dopiru do mladih s manje mogućnosti i da uklanjuju prepreke za njihovo sudjelovanje, kao i da svoje aktivnosti temelje na analizi potreba.

Mlade je potrebno doživljavati kao aktivne članove društva, te ih kontinuirano osnaživati na području ljudskih prava i demokratskog građanstva.

Oživotvorenje politika za mlade zbiva se na regionalnim i lokalnim razinama, gdje se najlakše uočava kako pozitivne promjene tako i neuspjehe. Mlade se uključuje u donošenje i provođenje odluka na lokalnoj i regionalnoj razini kroz djelovanje putem savjeta mladih i uključivanje u izradu lokalnih, odnosno regionalnih programa za mlade te oni na taj način mogu biti upoznati s političkim djelovanjem kao jednim od načina rješavanje značajnih pitanja za život mladih u lokalnoj zajednici.

Mladi su danas opterećeni i negativnim demografskim trendovima, pri čemu se generacija mladih sve više smanjuje i o njoj ovisi sve veći dio starijeg stanovništva. U potrazi za zaposlenjem, mladi iz ruralnih i manjih gradova sele u veće gradove što dovodi do neravnomernog razvoja, pretjerane centralizacije i većih nejednakosti.

Prepoznavanjem civilnog sektora kao važnog dionika u poticanju razvoja demokratskog društva i stvaranju aktivnih i odgovornih građana, Ministarstvo nastoji pružiti dodatni poticaj organizacijama civilnog društva i jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave za stvaranje uvjeta koji će doprinijeti zadovoljavanju potreba mladih te podizanju kvalitete njihova života, s posebnim naglaskom na mlade s manje mogućnosti i one iz ruralnih i udaljenih područja.

Ministarstvo provodi aktivnosti vezane uz praćenje i nadzor upravljanja programa za obrazovanje, osposobljavanje, mlade i sport Erasmus+ u dijelu mladih te novog programa Europske snage solidarnosti na nacionalnoj razini, te obavlja nadzor nad radom Agencije za mobilnost i programe Europske unije u dijelu spomenutih programa.

STRATEŠKI PLAN MINISTARSTVA ZA DEMOGRAFIJU, OBITELJ, MLADE I SOCIJALNU POLITIKU
2020.-2022.

POSTOJEĆI NAČINI OSTVARENJA						
Način ostvarenja	Aktivnost/projekt u državnom proračunu	Pokazateљ rezultata	Jedinica	Poznata vrijednost	Cijena vrijednost 2020.	Cijena vrijednost 2021.
Unapređenje suradnje s nadležnim državnim tijelima, lokalne i područne (regionalne) samouprave te ustanovama u radu s mladima	A558047 POLITIKA ZA MLADE	Izradena podloga za standard zanimanja i standard kvalifikacije osobe koja radi s mladima, temeljem provedbe projekta „Podrška razvoju i širenju rada s mladima u Održane sjeđnice Savjeta za mlade Vlade Republike Hrvatske	broj	0	1	0
Praćenje provedbe propisa i predlaganja novih zakonskih rješenja	A558047 POLITIKA ZA MLADE	Održani sastanci Nacionalne radne skupine za provedbu Dijaloga Evropske unije s mladima	broj	4	4	4
Izrada Nacionalnog programa za mlade za razdoblje 2020. – 2024.	A558047 POLITIKA ZA MLADE	Izrađene izmene i dopune Zakona o savjetima mladih	broj	5	5	5
Unaprijeđenje aktivnosti međunarodne suradnje	A792007 ADMINISTRACIJA I UPRAVLJANJE A558047 POLITIKA ZA MLADE	Izrađeno Izvješće o provedbi Zakona o savjetima mladih	broj	1	1	1
Provjeda edukacije o radu savjeta mladih	A558047 POLITIKA ZA MLADE	Povećan broj aktivnih savjeta mladih	broj	92	110	120
		Izrađen Nacionalni program za mlade 2020.-2024.	broj	1	1	0
		Sudjelovanje u radu Radne skupine za mlade Vijeća EU, Europskog upravnog odbora za mlađe Vijeća Europe i Europske upravljačke skupine	broj	19	19	19
		Sudjelovanje na EU konferenciji za mlade i sastanku čelnika uprava nadležnih za mlade	broj	4	4	4
		Sudjelovanje predstavnika savjeta mladih i predstavnika JLP(RIS na edukacijama	broj	5	5	5

STRATEŠKI PLAN MINISTARSTVA ZA DEMOGRAFIJU, OBITELJ, MLADE I SOCIJALNU POLITIKU
2020.-2022.

Opći cilj	Socijalno osnaživanje i zaštita obitelji, djece i mlađih				
Posebni cilj	Poboljšanje uvjeta za podizanje kvalitete života mlađih kroz njihovo aktivno uključivanje u društvo				
Program u državnom proračunu	4005 SOCIJALNO OSNAŽIVANJE OBITELJI, MLAĐIHL I DJECE				
NOVI NACINI OSTVARENJA					
Nacini ostvarenja	Kratak opis	Aktivnost/projekt u državnom proračunu	Pokazatelj rezultata	Jedinica	Ciljana vrijednost 2020.
Poticanje provedbe aktivnosti usmjerenih mlađima	Ministarstvo za demografiju, mlađe i socijalnu politiku raspisuje natječaje za projekte usmjerene mlađima s ciljem podizanja kvalitete njihova života. Financijska sredstva se osiguravaju kroz proračunska i turistička sredstva te Europski socijalni fond.	A558047 POLITIKA ZA MLADE A788015 OP "Učinkoviti ljudski potencijali 2014-2020"-Prioritet 2 i	Priprema stručne podloge vezano uz natječajni postupak za projekte usmjerene mlađima broj		3 2

TABLICA POKAZATELJA UČINKA						
Opći cilj	2. Socijalno osnaživanje i zaštita obitelji, djece i mlađih					
Posebni cilj	Pokazatelj učinka	Jedinica	Polazna vrijednost 2020.	Ciljana vrijednost 2021.	Ciljana vrijednost 2022.	Ciljana vrijednost 2022.
Zaštita, poštivanje i promicanje prava djece	Izrađeno godišnje izvješće Broj promidžbenih aktivnosti	broj	1	1	1	1
Unapređenje obiteljsko-pravne zaštite i podrška obitelji u riziku kao prevencija institucionalizacije	Smanjen broj djece izdvojene iz obitelji temeljen na statističkim pokazateljima Unapređenje okvira i uvjeta za postupanje središnjeg tijela u području međunarodne zaštite djece	broj	864	800	800	800
Unapređenje zaštite žrtava nasilja u obitelji i žrtava drugih oblika nasilja	Smanjen broj djece na smještaju u ustanovama socijalne skrbi temeljen na statističkim pokazateljima Smrđen broj evidentiranih nasilja u obitelji u odnosu na prethodnu godinu	broj	2500	3500	3500	3500
Poboljšanje uvjeta za podizanje kvalitete života mlađih kroz njihovo aktivo uključivanje u društvo	Povećan broj aktivenih mlađih u društvu	broj aktivnosti	97	120	120	120

3. Stvaranje održivih uvjeta za demografsku revitalizaciju Hrvatske

Demografska obnova čini temelj gospodarskog, regionalnog, ruralnog i sveukupnog razvoja Hrvatske.

Cilj Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku je kontinuirano štititi obitelj i obiteljske vrijednosti ulaganjem u djecu i mlade, poticati odgovorno roditeljstvo i skrb o članovima obitelji, stvarati pronatalitetno ozračje donošenjem zakona i mjera. Kao odgovor na nepovoljnu demografsku situaciju proizašlu iz slabog prirodnog prirasta i iseljavanja stanovništva, Ministarstvo će mjerama populacijske politike ugrađenim u pozitivna zakonska rješenja i provedbene akte usmjeravati razvoj vlastitog stanovništva, njegovo brojčano kretanje i prostorni razmještaj. Posredno će usmjeravati promjene u dobro – spolnim, socioekonomskim i obrazovnim strukturama stanovništva te strukturama obitelji, kućanstva, naselja i regija.

Ministarstvo će provođenjem aktivnosti i mjera populacijske politike stvarati održive uvjete za ravnomerni razvoj stanovništva.

Provođenjem mjera i aktivnosti vezanih uz demografsku obnovu, obiteljsku i populacijsku politiku podrazumijeva sinergijsko djelovanje svih nadležnih tijela u kreiranju i provedbi navedenih politika u cilju dugoročnog poboljšanja demografskog kretanja.

3.1. Povećanje djelotvornosti i dostupnosti usluga i naknada namijenjenih obitelji te jačanje institucionalne potpore i podrške pri usklađivanju obiteljskog i poslovnog života roditelja djece

Vrlo važan segment obiteljske politike je politika tržišta rada tj. prava i mogućnosti roditelja te onih koji žele zasnovati obitelj na zapošljavanje i fleksibilnije oblike rada te fleksibilnije radno vrijeme, osobito s aspekta usklađivanja obiteljskih i poslovnih obveza te je u tom smislu nužno poduzimanje aktivnosti na području usklađivanja poslovnog i obiteljskog života te promoviranje i poticanje poslodavaca na uvođenje tzv. obitelji prijateljskih mjera (Family friendly policies).

Povezanost tržišta rada i obiteljske politike izuzetno je važan aspekt usklađivanja obiteljskih obveza i plaćenog rada, suzbijanje diskriminacije na tržištu rada spram roditelja, posebice (budućih) majki te potreba poticanja međuresorne suradnje na području radnog zakonodavstva kao temelja za stvaranje održivih uvjeta za kvalitetno usklađivanje obiteljskih i poslovnih obveza.

Jačanje međuresorne suradnje ali i suradnje s jedinicama lokalne i područne samouprave kao strateškim partnerima od posebne je važnosti u području ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja obzirom na značajne regionalne razlike i u dostupnosti te kvaliteti usluga namijenjenih djeci i obitelji. U cilju demografske obnove, posebno manje naseljenih i razvijenih područja, potrebno je osigurati mjere i usluge koje bi zadovoljile potrebe obitelji s djecom te na taj način stvoriti preduvjete za njihov ostanak u zajednici.

Jedan od ključnih izazova kvalitetnog ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja je organizacija rada predškolskih ustanova/dječjih vrtića koja podrazumijeva produljenje radnog vremena dječjih vrtića sukladno potrebama zaposlenih roditelja. Kako vrtiće dominantno pohađaju djeca zaposlenih roditelja, nužno je uvođenje mjera koje imaju pozitivan učinak na usklađivanje obiteljskog i poslovnog života roditelja. Unaprjeđenje usluga u sustavu ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja ima i širi utjecaj na zajednicu omogućavajući zapošljavanje i jačanje stručnih kompetencija odgojno-obrazovnih radnika, razvoj redovnih i posebnih programa, poboljšanje kvalitete i dostupnosti programa, poboljšanje materijalnih uvjeta u predškolskim ustanovama, povećanja obuhvaćenosti djece programima ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te ublažavanje postojećih regionalnih razlika.

Program podrške poboljšanju materijalnih uvjeta u predškolskim ustanovama/dječjim vrtićima ima za cilj, između ostalih, promicati i koordinirati sustavne mjere u dječjim vrtićima kojima bi se pokazala briga za najmlađu populaciju i najreprodukтивniju skupinu roditelja. S tim u vezi, jedna od mjera demografske revitalizacije Republike Hrvatske je osiguranje institucijskog zbrinjavanja sve djece predškolske dobi na području jedinica lokalne i područne samouprave.

Način ostvarenja te mjere planiran je kroz Poziv za prijavu projekata usmjerenih na poboljšanje materijalnih uvjeta u predškolskim ustanovama/dječjim vrtićima u 2020. godini kojim će se sufinancirati izgradnja/nastavak izgradnje ili nadogradnja objekata, sanacija, rekonstrukcija, adaptacija objekata ili dijela objekata, opremanje fiksnom opremom te uređenje vanjskih terena.

Sredstvima Programa pomoći će se jedinicama lokalne samouprave, osnivačima dječjih vrtića, u provedbi projekata. Ulaganje u objekte dječjih vrtića pridonijet će

poboljšanju materijalnih uvjeta kao i podizanju kvalitete pedagoških standarda te ravnomjernoj dostupnosti programa ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Bez međuresorne suradnje navedene mjere neće biti moguće implementirati. Stoga će Ministarstvo naročitu pažnju posvetiti komunikaciji i koordinaciji sa nadležnim resorima i institucijama te jedinicama lokalne i područne samouprave.

Osim ulaganja u novu i poboljšanje postojeće infrastrukture dječjih vrtića, a s obzirom na postojeće regionalne razlike, osobito nepovoljne za manje razvije općine, kroz Program podrške općinama od I.- IV. skupine po indeksu razvijenosti (potpomognuta područja) želi se osigurati finansijska potpora za održavanje i razvoj predškolske djelatnosti te na taj način osigurati rad dječjih vrtića. Finansijska potpora usmjerena je na troškove propisane Državnim pedagoškim standardom sukladno članku 42. točkama a., b., c. (Narodne novine, broj: 63/08 i 90/10), a odnose se na izdatke za radnike (bruto plaće te naknade i materijalna prava radnika), prehranu djece, uvjete boravka djece - materijalni izdaci, energija i komunalije, tekuće održavanje objekta i opreme te prijevoz djece tj. troškove koji čine ekonomsku cijenu usluge boravka djeteta u dječjem vrtiću.

STVARANJE ODRŽIVIH UVJETA ZA DEMOGRAFSKU REVITALIZACIJU HRVATSKE						
POVEĆANJE DJELOTVORNOSTI I DOSTUPNOSTI USLUGA I NAKNADA NAMJENJENIH OBITELJI TE JAČANJE INSTITUCIONALNE POTPORE I PODRŠKE PRI USKLADIVANJU OBITELJSKOG I POSLOVNOG ŽIVOTA RODITELJA DJECE						
4005 PROVEDBA MJERA DEMOGRAFSKE I MIGRACIJSKE POLITIKE						
POSTOJEĆI NAČINI OSTVARENJA						
Način ostvarenja	Aktivnost/projekt u državnom proračunu	Pokazatelji rezultata	Jedinica	Polazna vrijednost 2020.	Cijelana vrijednost 2021.	Cijelana vrijednost 2022.
Unapređenje sustava obiteljskih potpora i praćenje učinaka i provedba propisa te predlaganje novih zakonskih rješenja	A 653028 A 788018	donošeni propisi	BROJ	2	2	1
Senzibilizacija javnosti o ulozi i značaju obitelji	A 558049 A 788018	provedene promidžbene aktivnosti	BROJ	1	1	1
Poticanje poslodavaca na donošenje posebnih propisa koji se odnose na poslovnu utančenja i fleksibilizaciju rada i mjestra rada	A 788018	Postlane preporuke	BROJ	1	1	1
Iačanje međuresorne suradnje na području predškolskog odgoja i radnog zakonodavstva te suradnje sa jedinicama lokalne i regionalne samouprave. Poboljšanje materijalnih uvjeta te unaprijeđenje pedagoških standarda u predškolskim ustanovama/dječjim vrtićima.	A 788018 A 788015	Objavljeni poziv	BROJ	3	3	3
Unaprijeđenje usluga za djecu rane i predškolske dobi u sustavu ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja						
Poboljšanje materijalnih i nematerijalnih uvjeta za roditelje i djecu	A 788018	korisnici	BROJ	30	30	30
Poboljšanje materijalnih uvjeta za stanovnike na područjima posebne državne skrbi	A 788018	JLS razvrstane od I. do IV. skupine po indexu razvijenosti	BROJ	152	152	152
Uskladljivanje plaćenog rada i obiteljskog života	A 788018	Zaprimitljene prijave poslodavaca	BROJ	30	30	30

STRATEŠKI PLAN MINISTARSTVA ZA DEMOGRAFIJU, OBITELJ, MLADE I SOCIJALNU POLITIKU
2020.-2022.

Opći cilj	STVARANJE ODRŽIVIH UVJETA ZA DEMOGRAFSKU REVITALIZACIJU HRVATSKE			
Posebni cilj	POVEĆANJE DJELOTVORNOSTI I DOSTUPNOSTI USLUGA I NAKNADA NAMIJENJENIH OBITELJI TE JAČANJE INSTITUCIONALNE POTPORE I PODRŠKE PRI USKLAĐIVANJU OBITELJSKOG I POSLOVNOG ŽIVOTA			
Program u državnom proračunu	4005 SOCIJALNO OSNAŽIVANJE OBITELJI, MLADIH I DJECE			
REFORMSKA MJERA				
Reformska mjera (novi način ostvarenja)	Cilj mjere	Pravni/upravni instrumenti provedbe mjere	Aktivnosti za provedbu mjere	
Podizanje socijalne sigurnosti obitelji s djecom	1) pomoći porpomognuta područja (JLS-općine, I.-IV. skupina po indeksu razvijenosti) u pružanju ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja kroz sufinanciranje rada dječjih vrtića 2) Povećati iznos limita novčanih naknada za vrijeme korištenja roditeljskog dopusta iz Zakona o rodiljnim i roditeljskim potporama s ciljem poboljšanja materijalnog statusa obitelji s novorođenom djecom	Program VRH za mandat 2016.-2020.	1) Sklapanje ugovora za sufinanciranje ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u potpomognutim područjima 2) Donošenje izmjena i dopuna Zakona o rodiljnim i roditeljskim potporama	
Fiskalne posljedice za državni proračun	Aktivnost/projekt u državnom proračunu	Pokazatelj rezultata	Jedinica	
1) Početak provedbe ovisit će o fiskalnim mogućnostima. 2) Iznos povećanja i početak primjene ovisit će o fiskalnim mogućnostima.	A653028 DODATNI PORODILJNI DOPUST I OPREMA ZA NOVOROĐENO DIJETE A788018 PROVEDBA MJERA DEMOGRAFSKE I MIGRACIJSKE POLITIKE A788015 OPERATIVNI PROGRAM UČINKOVITI LJUDSKI POTENCIJALI 2014.-2020. PRIORITETI 2. I 5.	1) Broj JLS/korisnika sredstava za sufinanciranje rada ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja (općina, I.-IV. skupina po indeksu razvijenosti) 2) Izmjene i dopune Zakona o rodiljnim i roditeljskim potporama	1) broj 2) propis	
Polazna vrijednost	Ciljana vrijednost 2019.	Ciljana vrijednost 2020.	Ciljana vrijednost 2021.	Ciljana vrijednost 2022.
1) 0 2) nema propisa	1) 0 2) donesen propis	1) 20 2) 0	1) 30 2) 0	1) 30 2) 0

3.2. Smanjivanje negativnog migracijskog salda

Gospodarske, demografske i socijalne posljedice odseljavanja stanovništva neke zemlje su brojne. Migracija općenito djeluje na sve agregatne i strukturne značajke stanovništva, i kao takva ima dvojni učinak. Mehaničko kretanje stanovništva ostavit će posljedice u mjestu podrijetla i u mjestu odredišta, prvenstveno mijenjajući demografske karakteristike tih područja: veličinu i prostorni razmještaj, fertilitetni potencijal, mortalitet i strukture stanovništva. Negativne posljedice snažnog iseljavanja vidljive su trenutno, bez vremenskog odmaka stoga je cilj Ministarstva provoditi odgovornu migracijsku politiku, u skladu s zahtjevima tržišta rada i s ciljem postizanja gospodarske stabilnosti i dobrobiti svih građana Republike Hrvatske.

Istraživanje mehaničkog kretanja stanovništva osnovni je preduvjet za stvaranje i donošenje kvalitetne migracijske politike.

Ministarstvo će poticati suradnju sa institucijama nadležnim za praćenje migracija i sufinancirati i provoditi istraživanja iseljavanja. Poseban naglasak stavljat će na potrebu stvaranja registra stanovništva kao tekuće i najpreciznije evidencije o migracijama.

U posljednjih 10 godina sve više hrvatskih građana iseljava se iz Republike Hrvatske u potrazi za poslom i boljim životnim uvjetima. Hrvatska na taj način gubi veliki dio mlađih osoba radne dobi, mladih obitelji i visoko kvalificiranih radnika koji su nužni za normalno funkcioniranje i gospodarski razvoj države. Kako su službeni podaci o tome koliko točno se osoba iseljava te iz kojih razloga to primarno čine nepotpuni, a istraživanja tog vrlo važnog pitanja malobrojna i uglavnom kvalitativna, smatra se nužnim ozbiljno istraživanje ključnih razloga za iseljavanje i ostanak građana u RH, kao i strukture osoba koje se odseljavaju, planiraju odseliti te onih koji donose odluku ostati u Hrvatskoj.

Ministarstvo će poticati i sudjelovati u ispitivanjima stavova i namjera hrvatskih građana prema preseljenju u neko manje mjesto unutar Hrvatske te prema preseljenju izvan RH. Rezultati istraživanja biti će korišteni za preciznije planiranje i prilagođavanje mjera usmjerenih na smanjivanje negativnog migracijskog salda.

U svrhu provođenja kvalitetne migracijske politike posebnu pažnju potrebno je posvetiti hrvatskoj dijaspori kao demografskom, ekonomskom i biološkom potencijalu. Potrebno je istražiti modele povratka autohtonog stanovništva i primijeniti uspješne mјere i aktivnosti u području ekonomske, porezne, obrazovne i ostalih politika. U izradi Strategije povratka iseljenika koja će biti obuhvaćena u okviru Strategije demografske revitalizacije Republike Hrvatske sudjelovat će sve relevantne institucije koje zastupaju interes Hrvata izvan Republike Hrvatske.

Nadalje, kako bi se stvorila stručna podloga za uspostavu Registra stanovništva te prikazalo različite modele prikupljanja i administriranja podataka o građanima i primjere dobre prakse u području demografskih politika, ministarstvo planira projekt kojim će se osigurati stručna analiza i preporuka optimalnog mehanizma Registra stanovništva uvažavajući postojeće sustave praćenja informacija, kao i procjenu troškova uspostave i održavanja registra stanovništva.

Kako bi se potaknuli pozitivni demografski trendovi ministarstvo će sudjelovati u provedbi i prezentiranju istraživanja "Demografski trendovi i faktori koji utječu na

"plodnost" (GGP), koje će pružiti relevantne podatke za ciljane i učinkovite mjere. Putem stvaranja pozitivnog okruženja za obitelji stvorit će se uvjeti za povratak ranije iseljenog stanovništva.

S istim ciljem, ministarstvo će u sklopu aktivnosti predsjedavanja RH Vijećem EU u travnju 2020. organizirati ministarsku konferenciju s temom demografije na kojoj će se raspravljati o trenutnim demografskim izazovima Europske unije, te mogućim odgovorima na iste. Nastavno na sadržaj konferencije, izraditi će se Zaključci Vijeća Europske unije o demografiji, a djelatnici Sektora za demografski razvoj će predsjedati radnoj skupini koja će se baviti pitanjem demografije i usuglašavanjem teksta za navedene zaključke.

STRATEŠKI PLAN MINISTARSTVA ZA DEMOGRAFIJU, OBITELJ, MLADE I SOCIJALNU POLITIKU
2020.-2022.

STVARANJE ODRŽIVIH UVJETA ZA DEMOGRAFSKU REVITALIZACIJU HRVATSKE						
SMANJIVANJE NEGATIVNOG MIGRACIJSKOG SALDA						
4005 PROVEDBA MJERA DEMOGRAFSKE I MIGRACIJSKE POLITIKE						
POSTOJEĆI NAČINI OSTVARENJA						
Način ostvarenja	Aktivnost/projekt u državnom proračunu	Pokazatelj rezultata	Jedinica	Polazna vrijednost 2020.	Ciljana vrijednost 2021.	Ciljana vrijednost 2022.
Iaćanje statističkih kapaciteta i istraživanja u području migracija. Provedba 2. istraživanja: istraživanje stavlja i namjera hrvatskih građana prema presečenu u neko manje mjesto unutar Hrvatske i prema preseljenju izvan RH (na studentskoj populaciji) te istraživanja o stavu iseljenih Hrvata prema povratku u RH.	A 788018	provedena istraživanja	BROJ	2	1	1
U svrhu unapređenje izvora podataka o migracijama, kako bi se stvorila stručna podloga za uspostavu Registra stanovništva te prikazalo različite modelle prikupljanja i administriranja podataka o građanima i primjere dobre prakse u području demografskih politika odzrati će se konferencija „Registar stanovništva i prikaz uspješnih demografskih politika i mjera...“	A 788018	održana konferencija	BROJ	1	1	0
Izrada Strategije povratka iseljenika i promicanje pitanja povratka iseljenika	A 788018	Izradena strategija povratka iseljenika u sklopu Strategije demografske revitalizacije Republike Hrvatske	BROJ	1	1	0
Sudjelovanje u organizaciji i financiranju skupova i drugih javnih događanja.	A 788018	Sudjelovanje u organizaciji i financiranju skupova ili nekog drugog javnog događanja	BROJ	1	1	1
Aktivna i ciljana migracijska politika	A 788018	Broj preporuka	BROJ	2	2	1
Poticjanje osnivanja znanstvenih institucija koje će provoditi istraživanja demografije i migracija	A 788018	Broj preporuka	BROJ	1	1	0
Provodenje istraživanja na području unutarnjih i vanjskih migracija	A 788018	broj provedenih istraživanja	BROJ	2	2	2
Provodenje kampanje o pozitivnim stranama života u pojedinim regijama RH	A 788018	broj provedenih kampanja	BROJ	1	1	1
Promoviranje mjera usmjerenih na olakšavanje života u područjima od posebne državne skrbi	A 788018	broj predloženih mjeru, broj određanih sastranaka radnih skupina, broj izvješća.	BROJ	3	3	2
Promidžba, informiranje i senzibilizacija stručne i šire javnosti o potrebi poboljšanja migracijskog salda i posljedicama iseljavanja stanovništva	A 788018	broj objavljenih izvještaja i članaka, broj određanih javnih dočađanja o potrebi poboljšanja migracijskog salda i posljedicama iseljavanja stanovništva	BROJ	2	2	2

3.3. Stvaranje održivih uvjeta za demografski razvoj manje razvijenih područja

Obilježja neravnomjernog razmještaja stanovništva predstavlja značajan čimbenik nepovoljnog razvoja Republike Hrvatske. U slabije naseljenim, depopulacijskim prostorima ostaje malobrojno stanovništvo narušene biološke i obrazovne strukture što postaje ograničavajući faktor dalnjeg razvijanja. Potrebno je razviti i uspostaviti odgovarajući sustav mjera i aktivnosti razvoja kao temelj i podršku demografskom gospodarskom razvoju.

Ministarstvo će poticati definiranje mjera u području smanjenja siromaštva, socijalne isključenosti, iseljavanja i gospodarske zaostalosti na područjima posebne državne skrbi. Poticanjem stambenog zbrinjavanja, Ministarstvo za cilj ima povratak i i ostanak te naseljavanje novog stanovništva na slabije razvijena područja Republike Hrvatske.

Potrebno je izraditi analizu gospodarskog stanja navedenih područja te donijeti plan i program gospodarske i demografske revitalizacije slabo naseljenih područja.

U suradnji s nadležnim tijelima Ministarstvo će predlagati promjene propisa o sustavu finansijskih i poreznih mjera kojima se potiče osnivanje proizvodnih i uslužnih trgovačkih društava, obiteljskih gospodarstava i drugih oblika zapošljavanja.

POSTOJEĆI NAČINI OSTVARENJA						
Način ostvarenja	Aktivnost/projekt u državnom proračunu	Pokazatelj rezultata	Jedinica	Polazna vrijednost 2020.	Ciljana vrijednost 2021.	Ciljana vrijednost 2022.
Poticanje mera za demografsku obnovu područja posebne državne skrbi	A 788018	Izmjene i dopune Zakona o područjima od posebne državne skrbi	BROJ	2	2	2
Poticati nositelje gospodarskog razvoja i ukazivati na važnost zapošljavanja ravnog i fertilnog stanovništva na prostorima izloženim	A 788018		BROJ	1	1	0
Unaprijeđenje mjera za demografsku revitalizaciju područja posebne državne skrbi	A 788018	Izmjene i dopune Zakona o područjima od posebne državne skrbi	BROJ	2	2	0
Poticati stanovanje, poljoprivrednu i druge gospodarske djelatnosti u područjima posebne državne skrbi	A 788018		BROJ	1	1	0

TABLICA POKAZATELJA UČINKA

Opći cilj		3. Stvaranje održivih uvjeta za demografsku revitalizaciju Hrvatske				
Posebni cilj	Pokazatelji učinka	Jedinica	Polazna vrijednost 2020.	Ciljana vrijednost 2021.	Ciljana vrijednost 2022.	
Povećanje djelotvornosti i dostupnosti usluga i naknada namijenjenih obitelji te jačanje institucionalne potpore i podrške pri usklađivanju obiteljskog i poslovnog života roditelja djece	broj donesenih propisa broj promidžbenih aktivnosti broj poslanih preporuka broj ostvarenih suradnji, broj predškolskih ustanova uključenih u projekte provedena istraživanja održana konferencija	broj broj broj broj broj	2 1 1 50 2	2 1 1 50 1	2 1 1 50 1	
Smanjivanje negativnog migracijskog salda	Izrađena strategija povratka iseljenika u sklopu Strategije demografske revitalizacije Republike Hrvatske Sudjelovanje u organizaciji i financiranju skupa ili nekog drugog javnog događanja Izmjene i dopune Zakona o područjima od posebne državne skrbi Izmjene i dopune Zakona o područjima od posebne državne skrbi	broj broj broj broj	1 1 1 2	0 0 1 2	0 0 1 0	
Stvaranje održivih uvjeta za demografski razvoj manje razvijenih područja		broj	1	1	0	

MINISTrica

Izv.prof.dr.sc. Vesna Bedeković

